Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (prvá komora)

z 26. januára 2017 *

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania — Smernica 93/13/EHS — Zmluvy uzatvárané medzi predajcami alebo dodávateľmi a spotrebiteľmi — Nekalé podmienky — Zmluvy o hypotekárnom úvere — Konanie o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou — Prekluzívna lehota — Povinnosť vnútroštátnych súdov konať *ex offo* — Právna sila rozhodnutej veci“

Vo veci C-421/14,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Juzgado de Primera Instancia n° 2 de Santander (Súd prvého stupňa č. 2 Santander, Španielsko) z 10. septembra 2014 a doručený Súdnemu dvoru 10. septembra 2014, ktorý súvisí s konaním:

Banco Primus SA

proti

Jesúsovi Gutiérrezovi Garcíovi,

SÚDNY DVOR (prvá komora),

v zložení: podpredseda Súdneho dvora A. Tizzano, vykonávajúci funkciu predsedu prvej komory, sudcovia M. Berger, A. Borg Barthet, S. Rodin (spravodajca) a F. Biltgen,

generálny advokát: M. Szpunar,

tajomník: M. Ferreira, hlavná referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 24. septembra 2015,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— Banco Primus SA, v zastúpení: E. Vázquez Martín, abogado,

— španielska vláda, v zastúpení: M. J. García-Valdecasas Dorrego, splnomocnená zástupkyňa,

— Európska komisia, v zastúpení: J. Baquero Cruz a M. van Beek, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 2. februára 2016,

vyhlásil tento

* Jazyk konania: španielčina.

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (Ú. v. ES L 95, 1993, s. 29; Mim. vyd. 15/002, s. 288).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi Banco Primus SA a Jesúsom Gutiérrezom Garcíom vo veci výkonu rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou na zabezpečenie úveru, ktorý poskytla Banco Primus.

Právny rámec

Právo Únie

3 Šestnáste a dvadsiate štvrté odôvodnenie smernice 93/13 znejú:

„… keďže požiadavka dobrej viery môže byť splnená predajcom alebo dodávateľom, keď s inou stranou, ktorej oprávnené záujmy brali do úvahy, zaobchádzajú čestne a rovnocenne;

…

keďže súdy alebo správne orgány členských štátov musia mať k dispozícii primerané a účinné prostriedky na zabránenie ďalšieho uplatňovania nekalých podmienok v [spotrebiteľských - *neoficiálny preklad*] zmluvách“.

4 Článok 1 ods. 1 tejto smernice stanovuje:

„1. Účelom tejto smernice je aproximovať zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia členských štátov, ktoré sa [týkajú - *neoficiálny preklad*] nekalých podmienok v zmluvách uzatvorených medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom.“

5 Článok 3 uvedenej smernice znie:

„1. Zmluvná podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá, sa považuje za nekalú, ak napriek požiadavke dôvery spôsobí značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy, ku škode spotrebiteľa.

2. Podmienka sa nepovažuje za individuálne dohodnutú, ak bola navrhnutá vopred a spotrebiteľ preto nebol schopný ovplyvniť podstatu podmienky, najmä v súvislosti s predbežne formulovanou štandardnou zmluvou.

…“

6 Podľa článku 4 smernice 93/13:

„1. Bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia článku 7, nekalosť zmluvných podmienok sa hodnotí so zreteľom na povahu tovaru alebo služieb, na ktoré bola zmluva uzatvorená[,] a na všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy, v dobe uzatvorenia zmluvy a na všetky ostatné podmienky zmluvy alebo na inú zmluvu, od ktorej závisí.

2. Hodnotenie nekalej povahy podmienok sa nevzťahuje ani k definícii hlavného predmetu zmluvy ani na primeranú cenu a úhradu na jednej strane, ako aj tovar alebo služby dodávané výmenným spôsobom na druhej strane, pokiaľ tieto podmienky sú zrozumiteľné.“

7 Článok 6 ods. 1 tejto smernice stanovuje:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa ich vnútroštátneho práva neboli záväzné pre spotrebiteľa a aby zmluva bola podľa týchto podmienok naďalej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok.“

8 Podľa článku 7 ods. 1 tejto smernice:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby v záujme spotrebiteľov a subjektov hospodárskej súťaže existovali primerané a účinné prostriedky, ktoré by zabránili súvisl[é]mu uplatňovaniu nekalých podmienok v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľmi zo strany predajcov alebo dodávateľov.“

Španielske právo

9 Zákonom Ley 1/2013, de medidas para reforzar la protección a los deudores hipotecarios, reestructuración de deuda y alquiler social (zákon č. 1/2013 o opatreniach na posilnenie ochrany hypotekárnych dlžníkov, reštrukturalizácii dlhu a sociálnom nájme) zo 14. mája 2013 (BOE č. 116 z 15. mája 2013, s. 36373) bol zmenený a doplnený Ley de enjuiciamiento civil 1/2000 (zákon č. 1/2000 Občiansky súdny poriadok) zo 7. januára 2000 (BOE č. 7 z 8. januára 2000, s. 575), ktorý bol ďalej zmenený a doplnený Real decreto-ley 7/2013, de medidas urgentes de naturaleza tributaria, presupuestarias y de fomento de la investigación, el desarrollo y la innovación (zákonný dekrét č. 7/2013 o naliehavých opatreniach daňovej povahy, rozpočtových opatreniach a opatreniach na podporu výskumu, vývoja a inovácie) z 28. júna 2013 (BOE č. 155 z 29. júna 2013, s. 48767) a ďalej Real Decreto-ley 11/2014, de medidas urgentes en materia concursal (zákonný dekrét č. 11/2014 o naliehavých opatreniach v oblasti konkurzov), z 5. septembra 2014 (BOE č. 217 zo 6. septembra 2014, s. 69767) (ďalej len „Občiansky súdny poriadok“).

10 Článok 695 Občianskeho súdneho poriadku o konaní o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou znie:

„1. V konaniach, na ktoré odkazuje táto kapitola, sú námietky povinného prípustné len vtedy, keď sú založené na týchto dôvodoch:

…

(4) nekalá povaha zmluvnej podmienky, ktorá je základom výkonu rozhodnutia alebo ktorá umožnila určiť vymáhateľnú sumu.

…

4. Proti uzneseniu o zamietnutí námietky z dôvodu uvedeného v odseku 1 bode 4 tohto článku možno podať odvolanie.

V iných prípadoch proti uzneseniu, ktorým sa rozhodlo o námietkach v zmysle tohto článku, nie je prípustný nijaký opravný prostriedok a jeho účinky sa obmedzia výlučne na konanie o výkone rozhodnutia, v ktorom bolo toto uznesenie vydané.“

11 Podľa článku 556 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku treba námietku na základe jedného z dôvodov uvedených v článku 695 Občianskeho súdneho poriadku podať v lehote desať dní od doručenia uznesenia o nariadení výkonu rozhodnutia.

12 Podľa článku 557 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku týkajúceho sa konania o námietke proti exekúcii založenej na iných ako súdnych alebo rozhodcovských exekučných tituloch:

„Ak sa nariadi exekúcia na základe titulov uvedených v článku 517 ods. 2 bodoch 4, 5, 6 a 7, ako aj iných dokumentov, ktoré majú povahu exekučného titulu podľa článku 517 ods. 2 bodu 9, povinný môže podať námietky proti exekúcii v čase a vo forme stanovenej v predchádzajúcom článku, len ak sú tieto námietky založené na niektorom z nasledujúcich dôvodov:

…

7) exekučný titul obsahuje nekalé podmienky.“

13 Podľa článku 693 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, ktorý sa týka predčasnej vymáhateľnosti dlhov uhrádzaných v splátkach:

„Ak sa dohodla splatnosť celého dlhu v prípade nezaplatenia aspoň troch mesačných splátok dlžníkom alebo v prípade, ak dlžník nezaplatí taký počet splátok, z ktorého vyplýva, že dlžník si nesplnil svoju povinnosť za obdobie nie kratšie ako tri mesiace, a toto dojednanie je zaznamenané v notárskej zápisnici o úvere, možno žiadať celú dlžnú sumu pripadajúcu na istinu a úroky.“

14 Prvé prechodné ustanovenie zákona č. 1/2013 uvádza:

„Tento zákon sa vzťahuje na súdne alebo mimosúdne konania o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou prebiehajúce ku dňu nadobudnutia účinnosti tohto zákona, v ktorých nedošlo k vypratania nehnuteľnosti.“

15 Podľa štvrtého prechodného ustanovenia tohto zákona:

„1. Zmeny [zákona č. 1/2000 zo 7. januára 2000 Občiansky súdny poriadok] zavedené týmto zákonom sa uplatňujú na konania o výkone rozhodnutia začaté pred nadobudnutím jeho účinnosti iba vo vzťahu k opatreniam na výkon rozhodnutia, ktoré sa ešte majú prijať.

2. V každom prípade v konaniach o výkone rozhodnutia prebiehajúcich v čase nadobudnutia účinnosti tohto zákona, v ktorých uplynula desaťdňová lehota na podanie námietky stanovená v článku 556 ods. 1 [zákona č. 1/2000 zo 7. januára 2000 Občiansky súdny poriadok], majú povinní jednomesačnú prekluzívnu lehotu na podanie mimoriadnej incidenčnej námietky založenej na existencii nových dôvodov námietok stanovených v článku 557 ods. 1 bode 7 a článku 695 ods. 1 bode 4 [zákona č. 1/2000 zo 7. januára 2000 Občiansky súdny poriadok].

Jednomesačná prekluzívna lehota sa počíta odo dňa nasledujúceho po dni nadobudnutia účinnosti tohto zákona a podanie námietky účastníkmi konania má za následok prerušenie konania až do rozhodnutia o nej v súlade s článkom 558 a nasl. a článkom 695 [zákona č. 1/2000 zo 7. januára 2000 Občiansky súdny poriadok].

Toto prechodné ustanovenie sa uplatní na každé konanie o výkone rozhodnutia, ktoré nebolo zavŕšené odovzdaním nehnuteľnosti do držby nadobúdateľa v súlade s článkom 675 [zákona č. 1/2000 zo 7. januára 2000 Občiansky súdny poriadok].

3. Aj v prebiehajúcich konaniach o výkone rozhodnutia, v ktorých v čase nadobudnutia účinnosti tohto zákona už začala plynúť desaťdňová lehota na podanie námietky stanovená v článku 556 ods. 1 [zákona č. 1/2000 zo 7. januára 2000 Občiansky súdny poriadok], majú povinní rovnakú jednomesačnú prekluzívnu lehotu stanovenú v predchádzajúcom odseku na podanie námietky založenej na existencii ktoréhokoľvek z dôvodov námietok stanovených v článkoch 557 a 695 [zákona č. 1/2000 zo 7. januára 2000 Občiansky súdny poriadok].

4. Uverejnenie tohto ustanovenia predstavuje úplné a platné oznámenie na účely doručovania a počítania lehôt stanovených v odsekoch 2 a 3 tohto článku, pričom nie je potrebné v nijakom prípade vydať na tento účel výslovné rozhodnutie.

…“

16 Okrem toho článok 136 Občianskeho súdneho poriadku stanovuje:

„Uplynutím lehoty alebo dňa stanoveného na vykonanie procesného úkonu účastníka konania dochádza k preklúzii a zániku možnosti vykonať príslušný úkon. Súdny tajomník konštatuje uplynutie lehoty opatrením a prijme [príslušné] rozhodnutie alebo dá súdu podnet, aby prijal príslušné rozhodnutie.“

17 Článok 207 ods. 3 a 4 Občianskeho súdneho poriadku dopĺňa:

„3. Právoplatné rozhodnutia nadobúdajú právnu silu rozhodnutej veci a súd, ktorý koná vo veci, v ktorej boli vydané, je v každom prípade viazaný ich obsahom.

4. Po uplynutí lehôt stanovených na podanie opravného prostriedku proti rozhodnutiu bez toho, aby bol opravný prostriedok podaný, sa rozhodnutie stáva právoplatným a nadobúda právnu silu rozhodnutej veci, pričom súd, ktorý koná vo veci, v ktorej bolo toto rozhodnutie vydané, je v každom prípade viazaný jeho obsahom.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

18 Dňa 12. júna 2008 Banco Primus poskytla pánovi Gutiérrezovi Garcíovi úver zabezpečený hypotekárnym záložným právom, ktoré sa vzťahovalo na jeho byt. Tento úver bol poskytnutý na dobu 47 rokov a mal byť uhradený v 564 mesačných splátkach. V nadväznosti na neuhradenie siedmich po sebe idúcich mesačných splátok bola 23. marca 2010 na základe doložky 6a zmluvy o úvere vyhlásená splatnosť celého dlhu. Banco Primus žiadala uhradenie celej istiny spolu s bežnými úrokmi a úrokmi z omeškania, ako aj rôznymi výdavkami. Rovnako dala podnet na predaj nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou na dražbe. Keďže na dražbu konanú 11. januára 2011 sa nedostavil nijaký dražiteľ, vnútroštátny súd exekučným rozhodnutím z 21. marca 2011 priznal vlastnícke právo k nehnuteľnosti spoločnosti Banco Primus za sumu, ktorá predstavovala 50 % jej odhadovanej hodnoty. Dňa 6. apríla 2011 Banco Primus požiadala o odovzdanie tejto nehnuteľnosti do jej užívania. Toto odovzdanie do užívania sa oddialilo v dôsledku troch rôznych konaní, vrátane toho, ktoré sa skončilo prijatím uznesenia z 12. júna 2013, ktoré považovalo podmienku 6 zmluvy o úvere týkajúcu sa úrokov z omeškania za nekalú. Prijatím rozhodnutia z 8. apríla 2014 v nadväznosti na tretie incidenčné konanie sa skončilo prerušenie konania o vypratání.

19 Dňa 11. júna 2014 pán Gutiérrez García podal na vnútroštátny súd mimoriadnu incidenčnú námietku proti výkonu rozhodnutia týkajúceho sa jeho nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou z dôvodu nekalej povahy doložky 6 zmluvy o úvere.

20 V nadväznosti na túto námietku vnútroštátny súd po prerušení konania o vypratаní rozhodnutím zo 16. júna 2014 poukazuje na pretrvávajúce pochybnosti, pokiaľ ide o nekalú povahu v zmysle smernice 93/13 niektorých iných podmienok zmluvy o úvere, ako je podmienka týkajúca sa úrokov z omeškania, a to:

— podmienka 3 týkajúca sa bežných úrokov, ktorá stanovuje, že tieto úroky sa vypočítajú na základe vzorca, podľa ktorého sa zostávajúca dlžná istina a splatné úroky vydelia počtom dní, ktoré má obchodný rok, teda 360 dňami, a

— podmienka 6a týkajúca sa splatnosti celého dlhu, na základe ktorej sa Banco Primus môže domáhať okamžitého splatenia istiny, úrokov a rôznych poplatkov najmä v prípade neuhradenia akejkoľvek dlžnej sumy pripadajúcej na istinu, úroky alebo preddavky v dohodnutom termíne.

21 Tento súd však na jednej strane konštatoval, že námietka podaná pánom Gutiérrezom Garcíom bola oneskorená v rozsahu, v akom bola podaná po uplynutí prekluzívnej lehoty stanovenej štvrtým prechodným ustanovením zákona č. 1/2013.

22 Na druhej strane vnútroštátny súd konštatoval, že článok 207 Občianskeho súdneho poriadku upravujúci zásadu právnej sily rozhodnutej veci bráni novému preskúmaniu nekalej povahy podmienok zmluvy dotknutej vo veci samej, keďže jej zákonnosť z hľadiska smernice 93/13 už bola overená v rámci rozhodnutia z 12. júna 2013, ktoré sa stalo konečným.

23 Okrem toho vnútroštátny súd uviedol, že aj za predpokladu, že podmienka 6a zmluvy dotknutej vo veci samej by mala byť vyhlásená za nekalú, judikatúra Tribunal Supremo (Najvyšší súd, Španielsko) mu zakazuje vyhlásiť túto podmienku za neplatnú a vylúčiť ju, keďže Banco Primus ju v skutočnosti neuplatnila, ale postupovala v súlade s ustanoveniami článku 693 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku a čakala na nezaplatenie siedmich mesačných splátok na účely vyhlásenia splatnosti celého dlhu.

24 S cieľom určiť rozsah jeho právomocí z hľadiska smernice 93/13 sa vnútroštátny súd po prvé pýta na zlučiteľnosť štvrtého prechodného ustanovenia zákona č. 1/2013 s touto smernicou a po druhé sa pýta, či v zložitom konaní o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou, akým je konanie dotknuté vo veci samej, ho uvedená smernica núti, napriek ustanoveniam článku 207 Občianskeho súdneho poriadku, vykonať *ex offo* preskúmanie podmienok zmluvy, ktorá už bola predmetom takéhoto preskúmania z pohľadu smernice 93/13 v rámci rozhodnutia s právnou silou rozhodnutej veci. Po tretie sa tento súd pýta na spresnenie, pokiaľ ide o kritériá posúdenia nekalej povahy podmienok 3 a 6a zmluvy dotknutej vo veci samej, ako aj dôsledky, ktoré sa majú vyvodiť z tejto nekalej povahy.

25 Za týchto podmienok Juzgado de Primera Instancia nº 2 de Santander (Súd prvého stupňa č. 2 Santander, Španielsko) rozhodol prerušiť konanie a položil Súdnemu dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky:

„1. Má sa štvrté prechodné ustanovenie zákona č. 1/2013 vykladať v tom zmysle, že nemôže predstavovať prekážku ochrany spotrebiteľa?

2. Je podľa smernice 93/13, a najmä jej článku 6 ods. 1 a článku 7 ods. 1, ktorých cieľom je zaručiť ochranu spotrebiteľov a užívateľov v súlade so zásadami ekvivalencie a efektivity, spotrebiteľovi dovolené odvolávať sa na existenciu nekalých podmienok aj po uplynutí lehoty stanovenej na tento účel vo vnútroštátnom právnom predpise, v dôsledku čoho musí vnútroštátny súd posúdiť uvedené podmienky?

3. Je podľa smernice 93/13, a najmä jej článku 6 ods. 1 a článku 7 ods. 1, ktorých cieľom je zaručiť ochranu spotrebiteľov v súlade so zásadami ekvivalencie a efektivity, vnútroštátny súd povinný *ex offo* posúdiť existenciu nekalej podmienky a následne z toho vyvodiť dôsledky? Musí opätovne preskúmať *ex offo* podmienku, ktorú predtým odmietol preskúmať alebo o ktorej vyhlásil, že nebola nekalá, v rozhodnutí s právnou silou rozhodnutej veci?

4. Môže súd, ktorý preskúmava nekalú povahu vedľajších podmienok zmluvy, zohľadniť pomer kvality a ceny a na základe akých kritérií? Majú sa v prípade takéhoto preskúmania zohľadniť obmedzenia cien uložené vo vnútroštátnych právnych predpisoch? Môže dôjsť k tomu, že niektoré dojednania, ktoré sú vo všeobecnosti platné, stratia platnosť, ak sa cena transakcie bude javiť ako veľmi vysoká v porovnaní s bežnou trhovou cenou?

5. Možno na účely uplatnenia článku 4 smernice 93/13 zohľadniť okolnosti, ktoré nastali po uzatvorení zmluvy, ak to vyplýva z preskúmania vnútroštátneho právneho predpisu?

6. Má sa článok 693 ods. 2 [Občianskeho súdneho poriadku] vykladať v tom zmysle, že nemôže predstavovať prekážku ochrany záujmov spotrebiteľa?

7. Má podľa smernice 93/13, a najmä jej článku 6 ods. 1 a článku 7 ods. 1, ktorých cieľom je zaručiť ochranu spotrebiteľov v súlade so zásadami ekvivalencie a efektivity, vnútroštátny súd, ak zistí existenciu nekalej podmienky týkajúcej sa predčasnej splatnosti úveru, považovať túto podmienku za nedojednanú a vyvodiť z toho vyplývajúce dôsledky, hoci predajca alebo dodávateľ vyčkal, kým uplynie minimálna doba stanovená vo vnútroštátnom právnom predpise?“

26 Vnútroštátny súd navrhuje, aby Súdny dvor rozhodol o prejednávanej veci v skrátenom konaní v súlade s článkom 105 ods. 1 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora. Tento návrh bol zamietnutý uznesením predsedu Súdneho dvora z 11. novembra 2014, Banco Primus (C-421/14, neuverejnené, EU:C:2014:2367) najmä z dôvodu, že, ako o tom vnútroštátny súd informoval Súdny dvor listom z 29. septembra 2014, tento súd prerušil konanie o výkone rozhodnutia rozhodnutím zo 16. júna 2014, takže pán Gutiérrez García nie je vystavený bezprostrednému nebezpečenstvu straty bytu.

O prejudiciálnych otázkach

O prípustnosti

27 Španielska vláda vo svojich písomných pripomienkach spochybňuje prípustnosť položených otázok z dôvodu, že odpovede Súdneho dvora nebudú užitočné pre rozhodnutie prejednávaného sporu vnútroštátnym súdom. Konanie o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou je totiž definitívne skončené a tento súd už nemôže prijať nijaké opatrenie v súvislosti s týmto konaním, keďže ho skončil tým, že odôvodneným uznesením s právnou silou rozhodnutej veci z 8. apríla 2014 povinnému a užívateľom nariadil, aby vypratali nehnuteľnosť.

28 Banco Primus výslovne nevzniesla námietku neprípustnosti návrhu na začatie prejudiciálneho konania, ale uvádza tvrdenia podobné tým, na ktorých je založená táto námietka.

29 V tejto súvislosti treba na úvod pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry má v rámci konania podľa článku 267 ZFEÚ, ktoré je založené na jasnom rozdelení úloh medzi vnútroštátnymi súdmi a Súdnym dvorom, výlučne vnútroštátny súd právomoc zistiť a posúdiť skutkový stav veci, ako aj vykladať a uplatňovať vnútroštátne právo. Rovnako prislúcha výlučne vnútroštátnemu súdu, ktorému bol spor predložený a ktorý musí prevziať zodpovednosť za vydané súdne rozhodnutie, aby s prihliadnutím na osobitosti veci posúdil tak nevyhnutnosť, ako aj relevantnosť otázok, ktoré kladie Súdnemu dvoru.

Preto, ak sa položené otázky týkajú výkladu práva Únie, Súdny dvor je v zásade povinný rozhodnúť (rozsudok zo 14. júna 2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, bod 76 a citovaná judikatúra).

30 Súdny dvor tak môže zamietnuť návrh na začatie prejudiciálneho konania vnútroštátneho súdu len vtedy, ak je zjavné, že požadovaný výklad práva Únie nemá žiadnu súvislosť s realitou alebo predmetom sporu vo veci samej, ak ide o hypotetický problém alebo ak Súdny dvor nedisponuje skutkovými a právnymi podkladmi potrebnými na užitočnú odpoveď na otázky, ktoré mu boli položené (rozsudok zo 14. júna 2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, bod 77 a citovaná judikatúra).

31 V tomto prípade to tak nie je.

32 Ako uviedol generálny advokát v bode 30 svojich návrhov, z opisu vnútroštátnych právnych predpisov, ktorý uvádza vnútroštátny súd, vyplýva, že konanie o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou dotknuté vo veci samej nie je skončené a že pokračuje, pokiaľ nedôjde k odovzdaniu nehnuteľnosti do držby nadobúdateľa, čo španielska vláda potvrdila vo svojich písomných pripomienkach. Štvrté prechodné ustanovenie zákona č. 1/2013 pritom stanovuje, že toto ustanovenie sa uplatní „na každé konanie o výkone rozhodnutia, ktoré nebolo zavŕšené odovzdaním nehnuteľnosti do držby nadobúdateľa“.

33 Za týchto podmienok a vzhľadom na skutočnosť, že Súdnemu dvoru prináleží dať vnútroštátnemu súdu užitočnú odpoveď, ktorá mu umožní rozhodnúť prejednávaný spor (pozri rozsudky z 28. novembra 2000, Roquette Frères, C-88/99, EU:C:2000:652, bod 18, a z 11. marca 2010, Attanasio Group, C-384/08, EU:C:2010:133, bod 19), nie je z tvrdení španielskej vlády zjavné, že by požadovaný výklad práva Únie nemal žiadnu súvislosť s existenciou alebo predmetom sporu vo veci samej.

34 V dôsledku toho a s výhradou posúdenia každej z prejudiciálnych otázok treba považovať tento návrh na začatie prejudiciálneho konania za prípustný.

O veci samej

O prvej až tretej otázke

35 Svojou prvou až treťou otázkou, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa články 6 a 7 smernice 93/13 majú vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnemu ustanoveniu, akým je štvrté prechodné ustanovenie zákona č. 1/2013, ktoré podmieňuje výkon zo strany spotrebiteľov – v súvislosti s ktorými sa začalo konanie o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou, ale neskončilo sa pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona – ich práva namietať toto konanie o nútený výkon na základe údajne nekalej povahy zmluvných podmienok, jednomesačnej prekluzívnej lehote, ktorá začína plynúť dňom nasledujúcim po uverejnení tohto zákona. Tento súd sa okrem toho prípadne pýta, či mu táto smernica ukladá povinnosť preskúmať *ex offo* nekalú povahu podmienok zmluvy, ktorá už bola predmetom takéhoto preskúmania z pohľadu smernice 93/13 v rámci konečného súdneho rozhodnutia, a to napriek vnútroštátnym procesným pravidlám, ktoré vykonávajú zásadu právnej sily rozhodnutej veci.

36 Pokiaľ ide o otázku, či články 6 a 7 smernice 93/13 bránia vnútroštátnemu ustanoveniu, akým je štvrté prechodné ustanovenie zákona č. 1/2013, treba zdôrazniť, že túto otázku už Súdny dvor preskúmal a odpovedal na ňu kladne v rozsudku z 29. októbra 2015, BBVA (C-8/14, EU:C:2015:731).

37 Z tohto rozsudku osobitne vyplýva, že štvrté prechodné ustanovenie zákona č. 1/2013, v rozsahu, v akom stanovuje, že na spotrebiteľov, v súvislosti s ktorými sa začalo konanie o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona

a neskončilo sa k tomuto dňu, sa vzťahuje jednomesačná prekluzívna lehota, ktorá začína plynúť dňom nasledujúcim po uverejnení tohto zákona, na podanie námietky proti nútenému výkonu rozhodnutia založenej na údajne nekalej povahe zmluvných podmienok, nie je spôsobilé zabezpečiť týmto spotrebiteľom plné využívanie tejto lehoty, a teda účinné uplatňovanie ich práv (pozri v tomto zmysle rozsudok z 29. októbra 2015, BBVA, C-8/14, EU:C:2015:731, bod 39).

38 Okrem toho vo veci samej zo spisu, ktorý má k dispozícii Súdny dvor, vyplýva, že rozhodnutím z 12. júna 2013 s právnou silou rozhodnutej veci vnútroštátny súd už preskúmal zmluvu dotknutú vo veci samej z pohľadu smernice 93/13 a vyhlásil, že jej podmienka 6 týkajúca sa úrokov z omeškania bola nekalá.

39 V tomto kontexte si vnútroštátny súd kladie otázku, či smernica 93/13 bráni vnútroštátnemu pravidlu, akým je pravidlo vyplývajúce z článku 207 Občianskeho súdneho poriadku, ktoré mu zakazuje preskúmať *ex offo* niektoré podmienky zmluvy, ktorá už bola preskúmaná v priebehu súdneho preskúmania, ktoré sa skončilo vydaním rozhodnutia s právnou silou rozhodnutej veci.

40 V tomto ohľade treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora vychádza systém ochrany zavedený smernicou 93/13 z myšlienky, že spotrebiteľ sa v porovnaní s predajcom alebo dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti (pozri najmä rozsudok zo 17. júla 2014, Sánchez Morcillo a Abril García, C-169/14, EU:C:2014:2099, bod 22 a citovanú judikatúru).

41 Vzhľadom na takéto znevýhodnené postavenie článok 6 ods. 1 tejto smernice stanovuje, že nekalé podmienky nie sú záväzné pre spotrebiteľa. Ide o kogentné ustanovenie smerujúce k nahradeniu formálnej rovnováhy, ktorú zmluva nastoľuje medzi právami a povinnosťami zmluvných strán, skutočnou rovnováhou, ktorá medzi nimi môže znovu zaviesť rovnosť (pozri najmä rozsudky zo 17. júla 2014, Sánchez Morcillo a Abril García, C-169/14, EU:C:2014:2099, bod 23, ako aj z 21. decembra 2016, Gutiérrez Naranjo a i., C-154/15, C-307/15 a C-308/15, EU:C:2016:980, body 53 a 55).

42 Podľa ustálenej judikatúry musí byť toto ustanovenie považované za ustanovenie rovnocenné s vnútroštátnymi pravidlami, ktoré v rámci vnútroštátneho právneho poriadku majú právnu silu verejnoprávnych noriem (pozri rozsudky zo 6. októbra 2009, Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, EU:C:2009:615, body 51 a 52, ako aj z 21. decembra 2016, Gutiérrez Naranjo a i., C-154/15, C-307/15 a C-308/15, EU:C:2016:980, bod 54).

43 V tomto kontexte Súdny dvor už viackrát zdôraznil, že vnútroštátny súd má *ex offo* posúdiť nekalú povahu zmluvnej podmienky patriacej do pôsobnosti smernice 93/13, a tým odstrániť nerovnováhu medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom, hneď ako je oboznámený s právnymi a so skutkovými okolnosťami potrebnými na tento účel (pozri rozsudky zo 14. marca 2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, bod 46 a citovanú judikatúru, ako aj z 21. decembra 2016, Gutiérrez Naranjo a i., C-154/15, C-307/15 a C-308/15, EU:C:2016:980, bod 58).

44 Napriek tomu, ako sa vysvetlilo v bode 38 tohto rozsudku, vnútroštátny súd v danej veci už preskúmal zmluvu dotknutú vo veci samej z pohľadu smernice 93/13, v rámci tohto preskúmania konštatoval rozhodnutím s právnou silou rozhodnutej veci nekalú povahu jednej z podmienok tejto zmluvy.

45 Za týchto podmienok treba určiť, či za takýchto okolností nevyhnutnosť nahradiť formálnu rovnováhu, ktorú zmluva nastoľuje medzi právami a povinnosťami predajcu alebo dodávateľa a spotrebiteľa, skutočnou rovnováhou, ktorá medzi nimi môže znovu zaviesť rovnosť, núti vnútroštátny súd vykonať nové preskúmanie *ex offo* tejto zmluvy napriek vnútroštátnym procesným pravidlám vykonávajúcim zásadu právnej sily rozhodnutej veci.

46 V tejto súvislosti je namieste pripomenúť dôležitosť zásady právnej sily rozhodnutej veci tak v právnom poriadku Únie, ako aj vo vnútroštátnych právnych poriadkoch. Súdny dvor už totiž mal príležitosť spresniť, že na to, aby sa zabezpečila tak stabilita práva a právnych vzťahov, ako aj riadny výkon spravodlivosti, je dôležité, aby sa nemohli napadnúť súdne rozhodnutia, ktoré sa stali konečnými po vyčerpaní dostupných opravných prostriedkov alebo po uplynutí lehôt stanovených na podanie týchto opravných prostriedkov (pozri najmä rozsudok zo 6. októbra 2009, Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, EU:C:2009:615, body 35 a 36).

47 Súdny dvor tiež uznal, že ochrana spotrebiteľa nie je absolútna. Konkrétne v tomto zmysle uviedol, že právo Únie neukladá vnútroštátnemu súdu povinnosť neaplikovať vnútroštátne procesné predpisy priznávajúce rozhodnutiu právnu silu rozhodnutej veci, aj keby to umožnilo napraviť porušenie ustanovenia akejkoľvek povahy obsiahnutého v smernici 93/13 (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 6. októbra 2009, Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, EU:C:2009:615, bod 37, ako aj z 21. decembra 2016, Gutiérrez Naranjo a i., C-154/15, C-307/15 a C-308/15, EU:C:2016:980, bod 68), pokiaľ vnútroštátne právo nepriznáva takémuto súdu túto právomoc v prípade porušenia vnútroštátnych verejnoprávnych pravidiel (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 6. októbra 2009, Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, EU:C:2009:615, bod 53).

48 Navyše Súdny dvor už spresnil, že podľa práva Únie nedáva zásada účinnej súdnej ochrany spotrebiteľov právo na dvojstupňové konanie, ale iba právo na prístup k súdu (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 17. júla 2014, Sánchez Morcillo a Abril García, C-169/14, EU:C:2014:2099, bod 36 a citovaná judikatúra).

49 Z vyššie uvedeného vyplýva, že smernica 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni vnútroštátnemu pravidlu, akým je pravidlo vyplývajúce z článku 207 Občianskeho súdneho poriadku, ktoré zakazuje vnútroštátnemu súdu preskúmať *ex offo* nekalú povahu podmienok zmluvy uzavretej s predajcom alebo dodávateľom v rozsahu, v akom už rozhodol o zákonnosti všetkých podmienok zmluvy z pohľadu tejto smernice v rozhodnutí s právnou silou rozhodnutej veci, čo musí overiť vnútroštátny súd.

50 Zároveň z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že v predmetnej veci procesné pravidlo týkajúce sa právnej sily rozhodnutej veci stanovené v článku 207 Občianskeho súdneho poriadku zakazuje vnútroštátnemu súdu nielen preskúmať zákonnosť z pohľadu smernice 93/13 podmienok zmluvy, o ktorej už rozhodol v konečnom rozhodnutí, ale tiež posúdiť prípadne nekalú povahu ostatných podmienok tej istej zmluvy.

51 Zo zásad vyplývajúcich z bodov 40 až 43 tohto rozsudku pritom vyplýva, že podmienky stanovené vnútroštátnymi právami, na ktoré odkazuje článok 6 ods. 1 smernice 93/13, nemôžu ohroziť podstatu práva, ktoré majú spotrebitelia na základe tohto ustanovenia, a to nebyť viazaný podmienkou považovanou za nekalú (rozsudok z 21. decembra 2016, Gutiérrez Naranjo a i., C-154/15, C-307/15 a C-308/15, EU:C:2016:980, bod 71).

52 Preto za predpokladu, že počas predchádzajúceho preskúmania spornej zmluvy, ktoré viedlo k prijatiu rozhodnutia s právnou silou rozhodnutej veci, sa vnútroštátny súd obmedzil na preskúmanie *ex offo* z pohľadu smernice 93/13 jedinej alebo len niektorých z podmienok tejto zmluvy, táto smernica ukladá vnútroštátnemu súdu, akým je súd v konaní vo veci samej, ktorý pravidelne rozhoduje v sporoch spotrebiteľov v rámci incidenčnej námietky, povinnosť posúdiť na návrh účastníkov konania alebo *ex offo*, hneď ako je oboznámený s právnymi a so skutkovými okolnosťami potrebnými na tento účel, prípadne nekalú povahu ostatných podmienok tejto zmluvy. Pri neexistencii takéhoto preskúmania by totiž bola ochrana spotrebiteľa neúplná a nedostatočná a nepredstavuje dostatočný ani účinný prostriedok na zabránenie používania tohto druhu podmienok, čo je v rozpore s tým, čo vyžaduje článok 7 ods. 1 smernice 93/13 (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 14. marca 2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, bod 60).

53 V predmetnej veci, pokiaľ spis, ktorý má k dispozícii Súdny dvor, neobsahuje nijaké spresnenie, je úlohou vnútroštátneho súdu overiť, či v rozhodnutí z 12. júna 2013 s právnou silou rozhodnutej veci bola preskúmaná zákonnosť z pohľadu smernice 93/13 všetkých podmienok zmluvy dotknutej vo veci samej alebo iba jej podmienka 6.

54 Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy treba odpovedať na prvú až tretiu otázku tak, že:

— články 6 a 7 smernice 93/13 sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnemu ustanoveniu, akým je štvrté prechodné ustanovenie zákona č. 1/2013, ktoré podmieňuje výkon zo strany spotrebiteľov – v súvislosti s ktorými sa začalo konanie o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou, ale neskončilo sa pred nadobudnutím účinnosti zákona, v ktorom je toto ustanovenie upravené – ich práva namietať toto konanie na základe údajne nekalej povahy zmluvných podmienok, jednomesačnej prekluzívnej lehote, ktorá začína plynúť dňom nasledujúcim po uverejnení tohto zákona,

— smernica 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni vnútroštátnemu pravidlu, akým je pravidlo vyplývajúce z článku 207 Občianskeho súdneho poriadku, ktoré zakazuje vnútroštátnemu súdu preskúmať *ex offo* nekalú povahu podmienok zmluvy, ak sa už rozhodlo o zákonnosti všetkých podmienok tejto zmluvy z pohľadu tejto smernice v rozhodnutí s právnou silou rozhodnutej veci.

— Naopak, v prípade existencie jednej alebo viacerých zmluvných podmienok, ktorých prípadne nekalá povaha ešte nebola preskúmaná počas predchádzajúceho súdneho preskúmania spornej zmluvy, ktoré sa skončilo vydaním rozhodnutia s právnou silou rozhodnutej veci, sa má smernica 93/13 vykladať v tom zmysle, že vnútroštátny súd, ktorý pravidelne rozhoduje v sporoch spotrebiteľov v rámci incidenčnej námietky, má povinnosť posúdiť na návrh účastníkov konania alebo *ex offo*, hneď ako je oboznámený s právnymi a so skutkovými okolnosťami potrebnými na tento účel, ich prípadne nekalú povahu.

O štvrtej a piatej otázke

55 Svojou štvrtou a piatou otázkou, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta na spresnenie kritérií, ktoré sa majú zohľadniť v súlade s článkom 3 ods. 1 a článkom 4 smernice 93/13 s cieľom posúdiť prípadne nekalú povahu podmienok, akými sú podmienky dotknuté vo veci samej, týkajúcich sa výpočtu bežných úrokov a splatnosti celého dlhu z dôvodu neplnenia povinností zo strany dlžníka počas obmedzeného obdobia.

56 Na úvod treba zdôrazniť, že tieto otázky sú vzhľadom na judikatúru uvedenú v bode 30 tohto rozsudku neprípustné v rozsahu, v akom je ich cieľom určiť, či vnútroštátny súd môže v rámci svojho preskúmania prípadne nekalej povahy zmluvnej podmienky a konkrétnejšie podmienky 6a zmluvy dotknutej vo veci samej zohľadniť okolnosti, ktoré nastali po uzavretí zmluvy. Rozhodnutie vnútroštátneho súdu totiž jasne nespresňuje, o aké neskoršie okolnosti ide. Za týchto okolností Súdny dvor nemá k dispozícii skutkové okolnosti nevyhnutné na jeho posúdenie, a preto nemôže vnútroštátnemu súdu poskytnúť užitočnú odpoveď na účely vyriešenia sporu vo veci samej.

57 Pokiaľ ide o ostatné aspekty vznesené štvrtou a piatou otázkou, treba v prvom rade spresniť, že podľa ustálenej judikatúry právomoc Súdneho dvora v danej oblasti zahŕňa výklad pojmu „nekalá podmienka“ uvedeného v článku 3 ods. 1 uvedenej smernice a v prílohe k tejto smernici, ako aj stanovenie kritérií, ktoré vnútroštátny súd môže alebo musí zohľadniť pri preskúmaní zmluvnej podmienky z hľadiska ustanovení tej istej smernice, pričom vnútroštátnemu súdu vzhľadom na uvedené kritériá prináleží stanoviť konkrétnu kvalifikáciu príslušnej zmluvnej podmienky podľa osobitných okolností daného prípadu. Z uvedeného vyplýva, že Súdny dvor sa musí vo svojej odpovedi

obmedziť na to, aby vnútroštátnemu súdu poskytol údaje, ktoré musí tento súd zohľadniť pri posúdení nekalej povahy dotknutej podmienky (rozsudok zo 14. marca 2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, bod 66 a citovaná judikatúra).

58 Zároveň treba uviesť, že odkazom na pojmy „dobré mravy“ a „značná nerovnováha“ v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy ku škode spotrebiteľa článok 3 ods. 1 smernice 93/13 len abstraktne definuje prvky, ktoré dávajú zmluvnej podmienke, ktorá nebola individuálne prerokovaná, nekalú povahu (rozsudok zo 14. marca 2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, bod 67 a citovaná judikatúra).

59 Pri otázke, či podmienka spôsobuje „značnú nerovnováhu“ v právach a povinnostiach strán vyplývajúcich zo zmluvy na škodu spotrebiteľa, treba predovšetkým zohľadniť právne predpisy uplatňované vo vnútroštátnom práve v prípade absencie dohody medzi zmluvnými stranami v tomto zmysle. Na základe takejto porovnávacej analýzy môže vnútroštátny súd posúdiť, či a prípadne do akej miery je právne postavenie spotrebiteľa vyplývajúce zo zmluvy nevýhodnejšie než právne postavenie zakotvené v platnom vnútroštátnom práve. Rovnako sa zdá, že na tieto účely je relevantné preskúmať právne postavenie uvedeného spotrebiteľa z hľadiska prostriedkov, ktoré má podľa vnútroštátnej právnej úpravy k dispozícii na zabránenie uplatňovaniu nekalých podmienok (rozsudok zo 14. marca 2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, bod 68).

60 Pokiaľ ide o otázku, za akých okolností dôjde k takejto nerovnováhe „napriek požiadavke dôvery“, treba konštatovať, že vzhľadom na šestnáste odôvodnenie smernice 93/13 vnútroštátny súd má na tento účel preveriť, či predajca alebo dodávateľ, ktorý zaobchádza so spotrebiteľom čestne a rovnocenne, mohol rozumne očakávať, že by tento spotrebiteľ súhlasil s takouto podmienkou po individuálnom dojednaní (rozsudok zo 14. marca 2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, bod 69).

61 Okrem toho podľa článku 4 ods. 1 uvedenej smernice sa má nekalá povaha zmluvnej podmienky posudzovať so zreteľom na povahu tovaru alebo služieb, na ktoré bola zmluva uzatvorená, a na všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy v danom čase (rozsudky zo 4. júna 2009, Pannon GSM, C-243/08, EU:C:2009:350, bod 39, a z 9. novembra 2010, VB Pénzügyi Lízing, C-137/08, EU:C:2010:659, bod 42). Z toho vyplýva, že v tomto kontexte musia byť tiež posúdené dôsledky, ktoré môže mať táto podmienka v rámci práva uplatniteľného na zmluvy, čo implikuje preskúmanie vnútroštátneho právneho systému (rozsudok zo 14. marca 2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, bod 71 a citovaná judikatúra).

62 V druhom rade treba pripomenúť, že v súlade s článkom 4 ods. 2 smernice 93/13 sa na podmienky týkajúce sa hlavného predmetu zmluvy alebo primeranosti medzi cenou a odmenou na jednej strane a tovarom a službami, ktoré sa majú dodať alebo poskytnúť ako protihodnota na druhej strane, patriace do oblasti upravenej touto smernicou, nevzťahuje posúdenie ich nekalej povahy iba v rozsahu, v akom sa príslušný vnútroštátny súd v nadväznosti na preskúmanie od prípadu k prípadu domnieva, že sú predajcom alebo dodávateľom spísané jasne a zrozumiteľne (pozri v tomto zmysle rozsudky z 30. apríla 2014, Kásler a Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, bod 41, ako aj z 9. júla 2015, Bucura, C-348/14, EU:C:2015:447, bod 50).

63 Vo svetle týchto úvah musí vnútroštátny súd posúdiť nekalú povahu podmienok, na ktoré sa odkazuje vo štvrtej a piatej položenej otázke.

64 Pokiaľ ide na jednej strane o podmienku 3 zmluvy dotknutej vo veci samej, týkajúcu sa výpočtu bežných úrokov, vnútroštátny súd zdôraznil, že hoci sa na ňu vzťahuje článok 4 ods. 2 smernice 93/13, táto podmienka nebola spísaná jasne a zrozumiteľne v zmysle tohto ustanovenia. Za týchto podmienok, ako zdôraznil generálny advokát v bode 61 svojich návrhov, je úlohou tohto súdu preskúmať nekalú povahu uvedenej podmienky a osobitne, či spôsobí značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy ku škode daného spotrebiteľa vzhľadom na úvahy vysvetlené v bodoch 58 až 61 tohto rozsudku.

65 Vnútroštátny súd bude najmä musieť porovnať spôsob výpočtu sadzby bežných úrokov stanovený touto podmienkou a skutočnú výšku tejto sadzby, ktorá z neho vyplýva, s bežne používanými spôsobmi výpočtu a zákonnou úrokovou sadzbou, ako aj s úrokovými sadzbami uplatňovanými na trhu v čase uzavretia zmluvy dotknutej vo veci samej pre úvery v rovnocennej výške a trvaní, ako vyplýva zo skúmanej zmluvy o úvere. Osobitne musí overiť, či okolnosť, že bežné úroky sú vypočítané pri použití roka v dĺžke 360 dní namiesto kalendárneho roka 365 dní, môže mať za následok, že uvedená podmienka 3 má nekalú povahu.

66 Pokiaľ ide na druhej strane o podmienku 6a zmluvy dotknutej vo veci samej týkajúcu sa splatnosti celého dlhu z dôvodu neplnenia povinností zo strany dlžníka počas určitého obdobia, je úlohou vnútroštátneho súdu predovšetkým preveriť, či možnosť ponechaná predajcovi alebo dodávateľovi rozhodnúť o splatnosti celého úveru závisí od toho, že si spotrebiteľ nesplnil povinnosť, ktorá je v dotknutom zmluvnom vzťahu podstatná, či sa táto možnosť priznáva v prípadoch, v ktorých je takéto nesplnenie povinnosti dostatočne závažné z hľadiska doby splácania úveru a jeho výšky, či táto možnosť predstavuje odchýlku od právnych predpisov uplatňovaných v tejto oblasti a či vnútroštátne právo stanovuje primerané a účinné prostriedky, ktoré spotrebiteľovi, na ktorého sa takáto podmienka uplatní, umožnia, aby odvrátil účinky takejto splatnosti úveru (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 14. marca 2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, bod 73).

67 Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy treba na štvrtú a piatu otázku odpovedať tak, že článok 3 ods. 1 a článok 4 smernice 93/13 sa majú vykladať v tom zmysle, že:

— preskúmanie prípadne nekalej povahy podmienky zmluvy uzavretej medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom zahŕňa určenie, či spôsobí značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy ku škode spotrebiteľa. Toto preskúmanie sa musí vykonať z hľadiska vnútroštátnych pravidiel, ktoré sa majú uplatniť pri neexistencii dohody medzi stranami, prostriedkov, ktoré má spotrebiteľ podľa vnútroštátnej právnej úpravy k dispozícii na zabránenie uplatňovaniu takéhoto druhu podmienok, povahy tovaru a služieb, na ktoré bola dotknutá zmluva uzatvorená, ako aj na všetky okolnosti súvisiace s jej uzatvorením,

— ak sa vnútroštátny súd domnieva, že zmluvná podmienka týkajúca sa spôsobu výpočtu bežných úrokov, akou je podmienka dotknutá vo veci samej, nie je spísaná jasne a zrozumiteľne v zmysle článku 4 ods. 2 tejto smernice, je jeho úlohou preskúmať, či je táto doložka nekalá v zmysle článku 3 ods. 1 uvedenej smernice. V rámci tohto preskúmania je najmä úlohou tohto súdu porovnať spôsob výpočtu sadzby bežných úrokov stanovený touto podmienkou a skutočnú výšku tejto sadzby, ktorá z neho vyplýva, s bežne používanými spôsobmi výpočtu a zákonnou úrokovou sadzbou, ako aj s úrokovými sadzbami uplatňovanými na trhu v čase uzavretia zmluvy dotknutej vo veci samej pre úvery v rovnocennej výške a trvaní, ako vyplýva zo skúmanej zmluvy o úvere, a

— pokiaľ ide o posúdenie vnútroštátnym súdom prípadne nekalej povahy podmienky týkajúcej sa splatnosti celého dlhu z dôvodu neplnenia povinností zo strany dlžníka počas určitého obdobia, je úlohou tohto súdu preskúmať, či možnosť ponechaná predajcovi alebo dodávateľovi rozhodnúť o splatnosti celého úveru závisí od toho, že si spotrebiteľ nesplnil povinnosť, ktorá je v spornom zmluvnom vzťahu podstatná, či sa táto možnosť priznáva v prípadoch, v ktorých je takéto nesplnenie povinnosti dostatočne závažné z hľadiska doby splácania úveru a jeho výšky, či táto možnosť predstavuje odchýlku od právnych predpisov uplatniteľných v danej oblasti pri neexistencii osobitných zmluvných ustanovení a či vnútroštátne právo stanovuje primerané a účinné prostriedky, ktoré spotrebiteľovi, na ktorého sa takáto podmienka uplatní, umožnia, aby odvrátil účinky takejto splatnosti úveru.

O šiestej a siedmej otázke

68 Svojou šiestou a siedmou otázkou, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa smernica 93/13 má vykladať v tom zmysle, že bráni súdnemu výkladu ustanovenia vnútroštátneho práva upravujúceho podmienky splatnosti celého dlhu zo zmlúv o úvere, akým je článok 693 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, ktorý zakazuje vnútroštátnemu súdu, ktorý konštatoval nekalú povahu takejto zmluvnej podmienky, vyhlásiť ju za neplatnú a vylúčiť ju, ak ju v skutočnosti predajca alebo dodávateľ neuplatnil, ale dodržal podmienky stanovené týmto ustanovením vnútroštátneho práva.

69 Na úvod treba pripomenúť, že hoci podľa článku 1 ods. 2 tejto smernice „zmluvné podmienky, ktoré odrážajú záväzné zákonné alebo regulačné ustanovenia… nepodliehajú ustanoveniam tejto smernice“, podmienka 6a zmluvy dotknutej vo veci samej stanovujúca podmienky splatnosti celého dlhu, na ktorú odkazujú šiesta a siedma otázka, neodráža ustanovenia článku 693 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku. Táto doložka totiž uvádza, že veriteľ môže vysloviť splatnosť celého dlhu a domáhať sa okamžitého splatenia istiny, úrokov a rôznych poplatkov v prípade neuhradenia akejkoľvek dlžnej sumy pripadajúcej na istinu, úroky alebo preddavky v dohodnutom termíne, a nie, ako stanovuje článok 693 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, v prípade nezaplatenia dlhu za obdobie troch mesiacov. Okrem toho uvedená podmienka obsahuje výrazy „okrem prípadov stanovených zákonom“ a „s výnimkou prípadov stanovených zákonom“. Z tejto formulácie možno vyvodiť, že touto podmienkou zmluvné strany zamýšľali neobmedziť dôvody splatnosti celého dlhu na dôvod stanovený v článku 693 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku.

70 Uvedená podmienka preto patrí do pôsobnosti uvedenej smernice (pozri a *contrario* rozsudok z 30. apríla 2014, Barclays Bank, C-280/13, EU:C:2014:279, bod 41) a vnútroštátny súd je povinný posúdiť *ex offo* jej prípadnú nekalú povahu (pozri najmä rozsudok zo 14. marca 2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, bod 46 a citovanú judikatúru).

71 Pokiaľ ide o dôsledky, ktoré treba vyvodiť z prípadne nekalej povahy takejto podmienky, treba pripomenúť, že zo znenia článku 6 ods. 1 smernice 93/13 vyplýva, že vnútroštátne súdy sú povinné iba neuplatniť nekalú zmluvnú podmienku, aby nebola pre spotrebiteľa záväzná, nemôžu však zmeniť jej obsah. Táto zmluva musí totiž v zásade existovať ďalej bez akejkoľvek zmeny okrem odstránenia nekalých podmienok, pokiaľ je jej ďalšia existencia právne možná v súlade s pravidlami vnútroštátneho práva (pozri najmä rozsudky zo 14. júna 2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, bod 65; z 30. mája 2013, Asbeek Brusse a de Man Garabito, C-488/11, EU:C:2013:341, bod 57, ako aj z 21. januára 2015, Unicaja Banco a Caixabank, C-482/13, C-484/13, C-485/13 a C-487/13, EU:C:2015:21, bod 28).

72 Okrem toho vzhľadom na povahu a význam verejného záujmu, na ktorom spočíva ochrana spotrebiteľov, ktorí sa voči predajcom alebo dodávateľom nachádzajú v nevýhodnejšom postavení, smernica 93/13, ako vyplýva z jej článku 7 ods. 1 v spojení s jej dvadsiatym štvrtým odôvodnením, ukladá členským štátom povinnosť stanoviť primerané a účinné prostriedky, ktoré by zabránili uplatňovaniu nekalých podmienok v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľmi zo strany predajcov alebo dodávateľov (pozri najmä rozsudky zo 14. júna 2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, bod 68, ako aj z 21. januára 2015, Unicaja Banco a Caixabank, C-482/13, C-484/13, C-485/13 a C-487/13, EU:C:2015:21, bod 30).

73 Preto a s cieľom zabezpečiť odradzujúci účinok zakotvený v článku 7 smernice 93/13 nemôžu právomoci vnútroštátneho súdu, ktorý konštatuje existenciu nekalej podmienky v zmysle článku 3 ods. 1 tejto smernice, závisieť od uplatnenia či neuplatnenia tejto podmienky v skutočnej situácii. Súdny dvor tak už rozhodol, že smernica 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že pokiaľ v zmysle článku 3 ods. 1 tejto smernice vnútroštátny súd konštatoval „nekalú“ povahu podmienky zmluvy uzavretej medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom, okolnosť, že uvedená podmienka

nebola vykonaná, nemôže sama osebe byť prekážkou, aby vnútroštátny súd vyvodil všetky dôsledky nekalej povahy uvedenej podmienky (pozri v tomto zmysle uznesenie z 11. júna 2015, Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-602/13 P, neuverejnené, EU:C:2015:397, body 50 a 54).

74 Za týchto podmienok, ako uviedol generálny advokát v bode 85 svojich návrhov, okolnosť, že v predmetnej veci predajca alebo dodávateľ v skutočnosti postupoval v súlade s ustanoveniami článku 693 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku a konanie o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou začal až po nezaplatení siedmich mesačných splátok, a nie, ako to predpokladá podmienka 6a zmluvy dotknutej vo veci samej, v nadväznosti na nezaplatenie celého dlhu, nemôže zbaviť vnútroštátny súd jeho povinnosti vyvodiť všetky dôsledky z prípadne nekalej povahy tejto podmienky.

75 Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy treba odpovedať na šiestu a siedmu otázku tak, že smernica 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že bráni súdnemu výkladu ustanovenia vnútroštátneho práva upravujúceho podmienky splatnosti celého dlhu zo zmlúv o úvere, akým je článok 693 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, ktorý zakazuje vnútroštátnemu súdu, ktorý konštatoval nekalú povahu takejto zmluvnej podmienky, vyhlásiť ju za neplatnú a vylúčiť ju, ak ju v skutočnosti predajca alebo dodávateľ neuplatnil, ale dodržal podmienky stanovené týmto ustanovením vnútroštátneho práva.

O trovách

76 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (prvá komora) rozhodol takto:

1. **Články 6 a 7 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnemu ustanoveniu, akým je štvrté prechodné ustanovenie Ley 1/2013, de medidas para reforzar la protección a los deudores hipotecarios, reestructuración de deuda y alquiler social (zákon č. 1/2013 o opatreniach na posilnenie ochrany hypotekárnych dlžníkov, reštrukturalizácii dlhu a sociálnom nájme) zo 14. mája 2013, ktoré podmieňuje výkon zo strany spotrebiteľov – v súvislosti s ktorými sa začalo konanie o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou, ale neskončilo sa pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona, v ktorom je toto ustanovenie upravené – ich práva namietať toto konanie o nútený výkon na základe údajne nekalej povahy zmluvných podmienok, jednomesačnej prekluzívnej lehote, ktorá začína plynúť dňom nasledujúcim po uverejnení tohto zákona.**

2. **Smernica 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni vnútroštátnemu pravidlu, akým je pravidlo vyplývajúce z článku 207 Ley de enjuiciamiento civil (zákon č. 1/2000 Občiansky súdny poriadok) zo 7. januára 2000, zmeneného a doplneného Ley 1/2013, de medidas para reforzar la protección a los deudores hipotecarios, reestructuración de deuda y alquiler social (zákon č. 1/2013 o opatreniach na posilnenie ochrany hypotekárnych dlžníkov, reštrukturalizácii dlhu a sociálnom nájme) zo 14. mája 2013, ďalej zmeneného a doplneného Real decreto-ley 7/2013, de medidas urgentes de naturaleza tributaria, presupuestarias y de fomento de la investigación, el desarrollo y la innovación (zákonný dekrét č. 7/2013 o naliehavých opatreniach daňovej povahy, rozpočtových opatreniach a opatreniach na podporu výskumu, vývoja a inovácie) z 28. júna 2013 a ďalej Real Decreto-ley 11/2014, de medidas urgentes en materia concursal (zákonný dekrét č. 11/2014 o naliehavých opatreniach**

v oblasti konkurzov), z 5. septembra 2014, ktoré zakazuje vnútroštátnemu súdu preskúmať *ex offo* nekalú povahu podmienok zmluvy, ak sa už rozhodlo o zákonnosti všetkých podmienok tejto zmluvy z pohľadu tejto smernice v rozhodnutí s právnou silou rozhodnutej veci.

Naopak, v prípade existencie jednej alebo viacerých zmluvných podmienok, ktorých prípadne nekalá povaha ešte nebola preskúmaná počas predchádzajúceho súdneho preskúmania spornej zmluvy, ktoré sa skončilo vydaním rozhodnutia s právnou silou rozhodnutej veci, sa má smernica 93/13 vykladať v tom zmysle, že vnútroštátny súd, ktorý pravidelne rozhoduje v sporoch spotrebiteľov v rámci incidenčnej námietky, má povinnosť posúdiť na návrh účastníkov konania alebo *ex offo*, hneď ako je oboznámený s právnymi a so skutkovými okolnosťami potrebnými na tento účel, ich prípadne nekalú povahu.

3. **Článok 3 ods. 1 a článok 4 smernice 93/13 sa majú vykladať v tom zmysle, že:**

— **preskúmanie prípadne nekalej povahy podmienky zmluvy uzavretej medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom zahŕňa určenie, či spôsobí značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy ku škode spotrebiteľa. Toto preskúmanie sa musí vykonať z hľadiska vnútroštátnych pravidiel, ktoré sa majú uplatniť pri neexistencii dohody medzi stranami, prostriedkov, ktoré má spotrebiteľ podľa vnútroštátnej právnej úpravy k dispozícii na zabránenie uplatňovaniu takéhoto druhu podmienok, povahy tovaru a služieb, na ktoré bola dotknutá zmluva uzatvorená, ako aj na všetky okolnosti súvisiace s jej uzatvorením,**

— **ak sa vnútroštátny súd domnieva, že zmluvná podmienka týkajúca sa spôsobu výpočtu bežných úrokov, akou je podmienka dotknutá vo veci samej, nie je spísaná jasne a zrozumiteľne v zmysle článku 4 ods. 2 tejto smernice, je jeho úlohou preskúmať, či je táto podmienka nekalá v zmysle článku 3 ods. 1 uvedenej smernice. V rámci tohto preskúmania je úlohou tohto súdu najmä porovnať spôsob výpočtu sadzby bežných úrokov stanovený touto podmienkou a skutočnú výšku tejto sadzby, ktorá z neho vyplýva, s bežne používanými spôsobmi výpočtu a zákonnou úrokovou sadzbou, ako aj s úrokovými sadzbami uplatňovanými na trhu v čase uzavretia zmluvy dotknutej vo veci samej pre úvery v rovnocennej výške a trvaní, ako vyplýva zo skúmanej zmluvy o úvere, a**

— **pokiaľ ide o posúdenie vnútroštátnym súdom prípadne nekalej povahy podmienky týkajúcej sa splatnosti celého dlhu z dôvodu neplnenia povinností zo strany dlžníka počas určitého obdobia, je úlohou tohto súdu preskúmať, či možnosť predajcu alebo dodávateľa rozhodnúť o splatnosti celého úveru závisí od toho, že si spotrebiteľ nesplnil povinnosť, ktorá je v spornom zmluvnom vzťahu podstatná, či sa táto možnosť priznáva v prípadoch, v ktorých je takéto nesplnenie povinnosti dostatočne závažné z hľadiska doby splácania úveru a jeho výšky, či táto možnosť predstavuje odchýlku od právnych predpisov uplatniteľných v danej oblasti pri neexistencii osobitných zmluvných ustanovení a či vnútroštátne právo stanovuje primerané a účinné prostriedky, ktoré spotrebiteľovi, na ktorého sa takáto podmienka uplatní, umožnia, aby odvrátil účinky takejto splatnosti úveru.**

4. **Smernica 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že bráni súdnemu výkladu ustanovenia vnútroštátneho práva upravujúceho podmienky splatnosti celého dlhu zo zmlúv o úvere, akým je článok 693 ods. 2 zákona č. 1/2000, zmeneného a doplneného zákonným dekrétom č. 7/2013, ktorý zakazuje vnútroštátnemu súdu, ktorý konštatoval nekalú povahu takejto zmluvnej podmienky, vyhlásiť ju za neplatnú a vylúčiť ju, ak ju v skutočnosti predajca alebo dodávateľ neuplatnil, ale dodržal podmienky stanovené týmto ustanovením vnútroštátneho práva.**

Podpisy